

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรีใน
จังหวัดนครปฐม : กรณีศึกษาสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
(Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยจะได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิ คือ
การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร เทสบัญญัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ
นำมาวิเคราะห์อย่างมีระบบ โดยจะนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในพื้นที่จังหวัด
นครปฐม ที่ได้ประกาศตั้งเป็นเทศบาลตำบล จำนวน 18 แห่ง รวมจำนวนทั้งสิ้น 216 คน เป็นชาย
179 คน เป็นหญิง 37 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเฉพาะเจาะจงเนื่องจาก
การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาวิจัยเฉพาะกรณีสตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในจังหวัดนครปฐม
ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยไม่มาก ผู้ศึกษาวิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างหลัก คือสมาชิก
สภาเทศบาลตำบลที่เป็นผู้หญิงเป็นหลักสำคัญ ซึ่งมีจำนวนเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดนครปฐม
จำนวน 18 แห่ง โดยมีเทศบาลตำบลที่มีสมาชิกสภาเทศบาลเป็นสตรี จำนวน 15 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรี ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลในเขตจังหวัดนครปฐม ที่ได้ดำรงตำแหน่งอยู่ระหว่างวันที่ 1 กันยายน 2552 - 30 พฤษภาคม 2556 รวมทั้งสิ้น 15 แห่ง โดยเลือกเฉพาะเฉพาะเทศบาลตำบลที่มีสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นสตรีได้รับการเลือกตั้งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน โดยคัดเลือกเทศบาลตำบลที่มีสมาชิกเป็นสตรีจำนวน 15 แห่ง จำนวน 15 คน ดังนี้

1.1 อำเภอกำแพงแสน

1.1.1 เทศบาลตำบลกำแพงแสน

1.2 อำเภอดอนตูม

1.2.1 เทศบาลตำบลสามง่าม

1.3 อำเภอนครชัยศรี

1.3.1 เทศบาลตำบลนครชัยศรี

1.3.2 เทศบาลตำบลห้วยพลู

1.4 อำเภอบางเลน

1.4.1 เทศบาลตำบลบางหลวง

1.4.2 เทศบาลตำบลบางเลน

1.4.3 เทศบาลตำบลรางกระทุ่ม

1.4.4 เทศบาลตำบลลำพญา

1.5 อำเภอพุทธมณฑล

1.5.1 เทศบาลตำบลคลองโยง

1.5.2 เทศบาลตำบลศาลายา

1.6 อำเภอสามพราน

1.6.1 เทศบาลตำบลอ้อมใหญ่

1.6.2 เทศบาลตำบลบางกระทีก

1.7 อำเภอเมืองนครปฐม

1.7.1 เทศบาลตำบลธรรมศาลา

1.7.2 เทศบาลตำบลโพรงมะเดื่อ

1.7.3 เทศบาลตำบลบ่อพลับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อสามารถเข้าถึงการรับรู้ ความเข้าใจ ทักษะต่างๆ ของสตรีที่แสดงออกมาจะใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Depth Interview) โดยจะใช้บทสัมภาษณ์แบบเชิงลึก คำถามแบบปลายเปิด ซึ่งจะเป็นการซักถามหรือพูดคุยกับผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงคำตอบแบบละเอียดถี่ถ้วนในประเด็นเนื้อหาที่ต้องการข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกในการวิจัยครั้งนี้ โดยจะใช้วิธีผสมผสานระหว่างการสัมภาษณ์แบบสนทนารายอย่างไม่เป็นทางการกับการสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมด้วยวิธีการแบบไม่มีโครงสร้างของผู้วิจัยในขณะที่สัมภาษณ์ โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการศึกษาที่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้แล้วเป็นปัจจัยสำคัญกล่าวคือการสัมภาษณ์แบบสนทนารายอย่างไม่เป็นทางการจะสะท้อนข้อมูลได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ส่วนการสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าจะทำให้สะดวกในการจัดทำข้อมูลให้เป็นระบบ ทั้งนี้สำหรับคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเรียงลำดับก่อนหลังที่ได้กำหนดไว้ในกรอบแนวความคิดในการศึกษา โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ในงานวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วกำหนดหัวข้อประเด็นที่ต้องการถามตามวัตถุประสงค์
2. รวบรวมข้อคำถามที่ต้องการสัมภาษณ์ ตามประเด็นที่กำหนดไว้ และพิจารณาแต่ละข้อคำถามว่า มีความเป็นปรนัยหรือความชัดเจนทางภาษาเหมาะกับการถามกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลหรือไม่
3. พิจารณาข้อคำถามโดยรวมว่าครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการสอบถามทั้งหมดหรือไม่แล้วนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้คำแนะนำ ตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษาทั้งหมดหรือยัง
4. ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับชั่วคราวแล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวบรวมข้อมูลจริง ประมาณ 1-2 คน ว่ามีความเข้าใจตัวคำถาม และสามารถตอบคำถามตามที่ต้องการได้หรือไม่ เพื่อนำข้อมูลมา ปรับปรุงข้อคำถามและนำมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ก่อนจะจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาวิจัยได้ออกแบบแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางด้านนิติบัญญัติของสตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล 3 ส่วน คือ

1. **ส่วนแรก** เป็นส่วนของโครงการวิจัยและสภาพทั่วไปของการสัมภาษณ์ เช่น ชื่อโครงการวิจัย วัน/เวลาสถานที่สัมภาษณ์ ชื่อ-สกุลผู้สัมภาษณ์ ชื่อ-สกุลผู้ให้สัมภาษณ์

2. **ส่วนที่สอง** เป็นส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ อายุ ระดับการศึกษา จบสาขา ประกอบอาชีพ/ประสบการณ์ทำงาน และจำนวนสมัยที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล

3. **ส่วนที่สาม** เป็นส่วนของข้อคำถามและเนื้อที่ว่างที่ใช้บันทึกคำตอบจากการสัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านความรู้และประสบการณ์ของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรีมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทางนิติบัญญัติของเทศบาล

(1) ท่านมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการขั้นตอนการตราเทศบัญญัติของเทศบาล ว่ามีกี่ขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนมีอย่างไรบ้าง

(2) ท่านเคยมีประสบการณ์เสนอร่างหรือสนับสนุนให้ประชาชนเสนอร่างเทศบัญญัติหรือไม่อย่างไร

(3) การเสนอร่างเทศบัญญัติทั่วไปหรือเทศบัญญัติงบประมาณ ในการพิจารณา ท่านกรุณาอธิบายกระบวนการหรือประสบการณ์ที่ท่านได้เคยหรือมีส่วนร่วมในการเสนอตราเทศบัญญัติทั่วไป ขึ้นวาระรับหลักการ การอภิปราย ขึ้นวาระแปรญัตติ และขึ้นวาระลงมติ ว่ามีขั้นตอนอย่างไร

ประเด็นที่ 2 บทบาทการในการเสนอหรือสนับสนุนให้ประชาชนเสนอร่างเทศบัญญัติ ในการเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลของสตรี มีข้อคำถาม ประกอบด้วย

(1) ในความเป็นสตรีท่านคิดว่าบทบาทในกระบวนการทางนิติบัญญัติของเทศบาลสำหรับสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นสตรีนั้นมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

(2) ท่านเคยมีบทบาทในการเสนอร่างเทศบัญญัติหรือสนับสนุนให้ประชาชนเสนอร่างเทศบัญญัติหรือไม่ กรุณาอธิบาย

(3) บทบาทในการพิจารณาร่างเทศบัญญัติทั่วไป ท่านเคยอภิปรายหรือเสนอคำแปรญัตติเทศบัญญัติทั่วไปหรือไม่ หากเคยมีท่านใช้ข้อมูลจากที่ใดในการประกอบการอภิปรายหรือเสนอคำแปรญัตติร่างเทศบัญญัตินั้น

(4) บทบาทด้านการพิจารณาร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ท่านเคยมีบทบาทอภิปรายหรือเสนอคำแปรญัตติเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายหรือรายจ่ายเพิ่มเติมหรือไม่ อย่างไร หากเคยมีท่านใช้ข้อมูลจากที่ใดในการประกอบการอภิปรายหรือเสนอคำแปรญัตติร่างเทศบัญญัตินั้น

(5) ท่านเคยมีบทบาทเป็นคณะกรรมการของสภาเทศบาลหรือคณะกรรมการวิสามัญสภาเทศบาลหรือไม่ หากเป็นท่านได้แสดงบทบาทนั้นอย่างไร

(6) ท่านเคยมีบทบาทในการตรวจสอบติดตามหรือควบคุมฝ่ายบริหารในการบังคับใช้เทศบัญญัติที่สภาเทศบาลได้ให้ความเห็นชอบ หรือไม่อย่างไรบ้างและได้ผลเป็นอย่างไร

ประเด็นที่ 3 ปัญหาในการดำเนินบทบาทของสตรีในทางนิติบัญญัติในฐานะสมาชิกสภาเทศบาลที่เป็นสตรี ข้อคำถาม ประกอบด้วย

(1) เมื่อท่านเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคใดในกระบวนการทางนิติบัญญัติของเทศบาลบ้างที่เกี่ยวกับความเป็นสตรีบ้าง

(2) ท่านพบปัญหาหรืออุปสรรคใดในกระบวนการทางนิติบัญญัติของเทศบาล เช่น การเสนอร่าง ขันวาระรับหลักการ ขันวาระแปรญัตติ หรือขันวาระลงมติ อย่างไรบ้างที่คิดว่าเป็นปัญหา

(3) สาเหตุของปัญหาที่ท่านพบเกี่ยวกับกระบวนการทางนิติบัญญัติเช่นการตราเทศบัญญัติงบประมาณ หรือเทศบัญญัติทั่วไป มาจากสาเหตุใดบ้าง

ประเด็นที่ 4 แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการทางนิติบัญญัติของเทศบาล ปัญหาที่ท่านพบท่านจะแก้ไขปัญหายังไง ข้อคำถาม ประกอบด้วย

(1) ท่านพบปัญหาเกี่ยวกับการตราร่างเทศบัญญัติทั่วไปหรือเทศบัญญัติงบประมาณ ที่มีผลกับคะแนนเสียงการเลือกตั้งของท่านเอง หรือกลุ่มของท่าน ท่านมีวิธีการอธิบายกับกลุ่มหรือประชาชนหรือมีแนวทางแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

(2) กรณีท่านได้รับร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ที่ท่านคิดว่ามีปัญหาขัดกับกฎหมายหรือไม่เป็นไปตามแผนพัฒนา เป็นต้น ท่านมีวิธีการพิจารณาและตรวจสอบหรืออภิปรายและเสนอคำแปรญัตติเทศบัญญัติงบประมาณนั้น อย่างไร

(3) ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนบทบาทสตรีในเทศบาล ท่านอย่างไรบ้าง

การสังเกต ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง การสังเกตใช้ประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลพฤติกรรมหรือข้อมูลที่ปรากฏในขณะที่ทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อช่วยในการรวบรวมและการตีความข้อมูลที่รวบรวมได้โดย

อาศัยเทคนิคอื่นๆ ใช้เป็นเทคนิครวบรวมข้อมูลในการวิจัยหรืออธิบายสถานการณ์ และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการสังเกตสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการต่างๆ ได้ตามความเหมาะสมของสถานการณ์และเป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยเป็นการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมทุกประเด็น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตลอดระยะเวลาและใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 วิธีด้วยกันคือ

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก และการสังเกตโดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในช่วงเดือนตุลาคม 2555 - เดือนพฤษภาคม 2556 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ผู้ศึกษาวิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอนุมัติ

3.1.2 ผู้ศึกษาวิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการขอสัมภาษณ์

3.1.3 นัดหมายประชากรกลุ่มตัวอย่างและกำหนดวัน เวลา สถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์ ตลอดจนทำความเข้าใจต่อประเด็นในการสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์และแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงการสัมภาษณ์โดยบันทึกเป็นแบบบันทึกเสียง

3.1.4 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อนำมาวิเคราะห์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ การศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสตรีทางการเมืองการปกครอง การมีส่วนร่วมบทบาทสตรีทางการเมืองท้องถิ่น จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้เป็นหลักการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารผู้ศึกษาวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย หนังสือ บทความ ตำรา และเอกสารทางวิชาการ เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จากการสังเกต และข้อมูลจากเอกสารมาประมวลศึกษา วิเคราะห์ บรรยาย อธิบายข้อมูลแบบพรรณนา (description) และพรรณนาวิเคราะห์ (analytical description) โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกต จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้เห็นถึงบทบาททางด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรี รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีบทบาททางด้านนิติบัญญัติของสตรีที่เป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบล รวมถึงตลอดถึงข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการเข้ามามีบทบาททางด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรีในเขตจังหวัดนครปฐม

4.2 ข้อมูลจากเอกสาร จะเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการเข้ามามีบทบาททางด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภาเทศบาลตำบลที่เป็นสตรี และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นการเสริมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ให้มีมิติและมุมมองที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

